

Hva er den psykiske helses røykelov?

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 5. april 2015

DAVÆRENDE HELSEMINISTER DAGFINN HØYBRÅTEN ble ikke bare populær av å drive igjennom røykeloven. Men i 2004 ble den iverksatt – og et viktig forebyggende folkehelseiltak var på plass. Og siden det i dag er et uttalt mål å overføre ressurser fra behandling til forebygging, er det vel verdt å fundere over hvorvidt det kan tenkes lover som kunne hatt tilsvarende effekt når det kommer til psykisk helse.

«Det finnes da også eksempler på lovgivning som har hatt stor betydning for den psykiske folkehelsa»

Det finnes da også eksempler på lovgivning som har hatt stor betydning for den psykiske folkehelsa. Som da arbeidsmiljøloven gjennom psykologen Einar Thorsrud ikke bare tok hensyn til det fysiske arbeidsmiljøet, men også det psykososiale arbeidsmiljøet. Hans jobbpsykologiske krav er et eksempel på hvordan lovgiving kan bidra til å beskytte den psykiske helsen: Medinnflytelse, læring, innhold og variasjon i arbeidet, anseelse og behov for å se sammenheng mellom arbeid og omverdenen ble en del av arbeidslivet. Slik lovfestet arbeidsmiljøloven arbeidsgiverens plikt til å tilfredsstille psykologiske jobbkrav som selvbestemmelse i grupper, variasjon og faglig ansvar i jobben.

Et annet eksempel er barnelovens forbud mot enhver form for fysisk avstraffelse og vold mot barn her til lands. Som Per Isdal skrev i Psykologtidsskriftet (mars 2011), er det dokumentert en rekke negative følger av fysisk avstraffelse: dårligere skoleprestasjoner og lavere intelligens, mer risiko for misbruk av rus, mer voldsproblemer og senere kriminell atferd. Da er det god forebyggende lovgivning å forby fysisk avstraffelse og vold mot barn.

Det kan være en mer enn vanskelig politisk øvelse å velge ut hvilke tiltak man skal legge makt bak. Det er ikke alltid det går som med røykeloven: omdiskutert i forkant, men lite kontroversiell i etterkant. Men skal politikerne inspireres, kan Folkehelseinstituttets rapport «Bedre føre var...» fra 2011 være en kilde til inspirasjon.

Og start gjerne med de som i minst grad eier sine egne livsbetingelser: barn og unge. Blant tiltakene Folkehelseinstituttet foreslår, finner vi for eksempel «hjemmebesøksprogrammer for å identifisere barn som blir mishandlet». Sett i lys av forståelsen av hvor skadelig kompleks traumatisering virker å være for menneskers psykiske helse, er dette kanskje et sted å starte?

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 4, 2015, side 297

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør